

1. Yttrande om remiss SOU 2021:25 Struktur för ökad motståndskraft

1.1 Sammanfattning

Region Östergötland samtycker till inrättandet av ett Civilområde vid höjd beredskap vid krig. Dock anser Region Östergötland att Civilområdets uppgifter vid fredstida kriser är otydligt och bör utredas vidare. Region Östergötland instämmer också i att *Lagen om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (2006:544)* bör revideras. Region Östergötland anser dock inte att utredningens förslag förtydligar innebörden av lagen. Utredningen förtydligar inte heller relationen mellan det geografiska områdesansvaret och sektorsansvaret. Region Östergötland vill även uppmärksamma att resultatet från pågående utredningar beaktas så att de harmoniserar med varandra. Då särskilt i utredningen som rör en stärkt försörjningsberedskap för hälso- och sjukvården.

1.2 7.5 Beredskapssektorernas utformning

Region Östergötland instämmer i utredningens förslag att socialstyrelsen bör vara sektorsansvarig för sektorn Hälsa, vård och omsorg.

Region Östergötland delar inte utredningens bedömning i att socialstyrelsen endast ska adjungeras till sektorn Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen. En samhällsviktig verksamhet som ambulanssjukvården ska finnas representerad i samma sektor som övriga "blåljus"-aktörer. Enligt betänkande 2012/13:SoU28 om statens insatser för ambulanssjukvården kritiserades bl. a styrningen av alarmeringen i Sverige. En beredskapssektor som inte innefattar samtliga relevanta aktörer kommer inte främja vare sig krisberedskapssystemet eller totalförsvarsplaneringen. Därav bör Socialstyrelsen ingå i beredskapssektorn Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen.

1.3 10.1 Civilområden inrättas

Region Östergötland tillstyrker Civilområdenas geografiska indelning. Det bör dock poängteras att hälso- och sjukvården måste vara representerad i ett kris-/krigskansli för att möjliggöra för en effektiv samordning.

1.4 10.4 Civilområdeschefens uppgifter

Beskrivningen av Civilområdeschefens uppgifter i en fredstida kris är otydlig och beskriver inte hur detta relaterar till Länsstyrelsernas geografiska områdesansvar och myndigheternas sektorsansvar.

1.5 10.4.7 Civilområdeschefens specifika uppgifter under höjd beredskap

Region Östergötland är tveksam till att Civilområdeschefen ska ha uppgiften att besluta om bistånd mellan regioner. Hälso- och sjukvård i kris och krig blir snabbt en nationell fråga och uppgiften att besluta bistånd mellan regioner bör således ligga på nationell nivå. Civilområdeschefen administrerar stora delar av landet, det blir således en utmaning att effektivt koordinera beslut om bistånd under höjd beredskap.

1.6 12.1 Planering av det civila försvaret

MSB:s roll i krisberedskapssystemet blir, efter utredningens förslag, fortsättningsvis alltför diversifierad. MSB, som utredningen lyfter, kommer inneha roller inom alla olika nivåer i systemet. Det bör fortsättningsvis utredas vilken effekt MSB:s diversifierade roll har på krisberedskapsplaneringen i stort. En utökad finansiering måste möta upp det ökande ansvaret för MSB, annars lär effekterna utebli.

1.7 14.3.1 En ny lag

Region Östergötland instämmer att det är positivt att begreppet extraordinär händelse revideras, utredningens förslag innebär dock inget direkt tydliggörande av begreppets innebörd. Lagförslaget bör utredas vidare, otydlig lagstiftning riskerar att bli förödande i kristid.

1.8 14.5.1 Krisledningsnämnd

Region Östergötland avstyrker utredningens förslag om att kommun- respektive regionstyrelsen ska fullgöra uppgiften som krisledningsnämnd. Redan idag utgörs krisledningsnämnderna i de allra flesta kommuner och regioner av styrelsens arbetsutskott eller av medlemmar i styrelsen. Utredningens förslag innebär alltså i praktiken ingen skillnad mot nuläget och medför heller inte en förtydligad ledningsförmåga. Vissa kommuner och regioner har inkluderat ordföranden i nämnder i krisledningsnämnden, för att få en bredare representation i beslutsfattandet. Det är viktigt att kommuner och regioner själva kan besluta om krisledningsnämndens sammansättning. Vidare är det viktigt att erfarenheter från hanteringen av Coronapandemin inhämtas och analyseras om förändringar ska göras av kommunernas och regionernas ledningsfunktioner vid fredstida kriser och höjd beredskap. Region Östergötland anser att frågan om kommunernas och regionernas ledningsfunktioner vid fredstida kriser och höjd beredskap behöver utredas ytterligare.

1.9 14.5.2 När ska krisledningsnämnden träda i funktion?

Region Östergötland avstyrker utredningens förslag med kriterier för när krisledningsnämnden ska träda i funktion. De kriterier som anges skiljer sig från de sex kriterier som utredningen redan angivit för fredstida krissituationer. Vidare ser Region Östergötland att det blir svårt att samordna alla de kriterier som utredningen föreslår för olika situationer. Det uppstår också en otydlighet när det anges att de två kriterierna ”särskilt ska beaktas”. Om de inte behöver uppfyllas fyller de ingen funktion utan bidrar bara till ökad begreppsförvirring. Vidare anser Region Östergötland att de föreslagna kriterierna innebär onödiga avgränsningar. Kriterierna omfattar t.ex. inte åtgärder för att skydda miljön och grundläggande värden. En omfattande miljöskada skulle t.ex. inte motivera en aktivering av krisledningsnämnden. Inte heller om kommunen eller regionen utsattes för informationspåverkan i syfte att påverka demokratin. Region Östergötland anser att det bör vara upp till krisledningsnämndens ordförande att bedöma när en fredstida krissituation medför att nämnden behöver träda i funktion.

Kaisa Karro

Regionstyrelsens ordförande

Krister Björkegren

Regiondirektör